

Motion till riksdagen

1989/90:Ju10

av tredje vice talman Bertil Fiskesjö

m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:7 om
försöksverksamhet med samhällstjänst

Centerpartiet har i många år engagerat sig i frågan om införandet av påföljden samhällstjänst. Vi hälsar därför regeringens förslag om försöksverksamhet med samhällstjänst med tillfredsställelse. Denna påföljd ansluter sig till kravet att påföljdssystemet måste göras så flexibelt att domstolarna har möjlighet att döma ut straff som till sitt innehåll är anpassade till vad som är ändamålsenligt i det enskilda fallet. Samhällstjänst kan, som framgår av propositionen, vara ett verksamt sätt att återanpassa kriminella till ett normalt liv och att förhindra fortsatt brottslighet.

Införandet av samhällstjänst kan som isolerad åtgärd inte antas leda till minskad brottslighet. I syfte att komma till rätta med det ökande våldet behövs enligt centerpartiet olika slag av åtgärder. Det är således angeläget att samhällets reaktion tidsmässigt sker i så nära anslutning till brottet som möjligt, särskilt när det gäller unga lagöverträdare. Centerpartiet har av den anledningen tidigare bl.a. föreslagit införandet av jourdomstolar och förstärkningar av brottsoffrens ställning.

I fråga om det föreliggande förslaget har vi inget att erinra mot försökstidens längd. Likaså finner vi det riktigt att försöksverksamheten inte begränsas till vissa brott eller vissa åldersgrupper. I sakens natur ligger dock att samhällstjänst inte skall tillämpas vid mycket svår kriminalitet eller på personer som helt saknar förutsättningar att kunna utföra samhällstjänst, exempelvis på grund av svåra missbruksproblem.

Centerpartiet anser emellertid i motsats till vad som uttalas i propositionen att ungdomar under 18 år i större utsträckning än vad som föreslås bör kunna ådömas samhällstjänst. Enligt 30 kap. 5 § brottsbalken får fängelse ådömas en person i åldern 15–17 år endast om synnerliga skäl föreligger. Detta får, enligt vads om utsägs i propositionen, till följd, att utrymmet för att ådöma denna åldersgrupp samhällstjänst torde vara begränsat. Vi anser att detta inte är tillfredsställande. Det är framför allt i denna åldersgrupp som behovet av aktivt stöd och social gemenskap är störst och möjligheterna till återanpassning är som bäst. Hinder bör därför inte möta att ådöma ungdomar i denna åldersgrupp skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst. Centerpartiet menar därför att det bör vara möjligt att ålägga dessa unga lagöverträdare samhällstjänst även för de fall synnerliga skäl att döma till fängelse inte föreligger i praktiken.

Vad gäller försöksverksamhetens omfattning anser centerpartiet att be-

gränsningen till endast fem tingsrätter är för snäv för att få ett tillräckligt underlag för vidare beslut. Vi föreslår därför att ytterligare några tingsrätter ingår i försöket, nämligen Karlstads, Bollnäs, Östersund, Umeå och Haparanda tingsrätter. Orterna har valts med hänsyn till möjligheterna att få bättre geografisk spridning men också i avsikt att få med försöksorter med mera varierande social struktur. I Haparanda har man dessutom sedan mycket lång tid tillbaka utvecklat ett gott samarbete mellan Rödakorskretsen och lokalanstalten, vilket även kan gagna försöksverksamheten med samhällstjänst som helhet. Vi förutsätter dock att det kan bli aktuellt med en ytterligare utvidgning av antalet försöksorter redan innan försöksperioden gått till ända.

Beträffande de arbetsuppgifter som kan komma i fråga är det mycket viktigt att dessa av den dömda upplevs som meningsfulla och att de kan vara ett led i anpassningen till det normala arbetslivet. Av dessa skäl finner vi det väsentligt att även andra arbetsplatser än de som finns i kretsen för de ideella organisationerna anlitas.

För att genomförandet av samhällstjänst skall kunna fungera effektivt på verkställighetsnivån fordras särskilda arbetsinsatser. Detta kräver, som också påpekats i propositionen, extra resurser. Huvudparten av det praktiska arbetet kommer att ligga på skyddskonsulenter och det övergripande ansvaret hos kriminalvårdsstyrelsen. Det är för försökets genomförande viktigt att tillräckliga medel ställs till förfogande för försöksverksamheten.

Som målsättning för det fortsatta arbetet bör gälla att "samhällstjänst" utformas som en fristående påföljd. Därigenom undviks bl.a. att de fördelar som påföljden innebär inte begränsas av lagtekniska hinder.

Hemställan

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar, med ändring av i propositionen framlagt förslag till lag om försöksverksamhet med samhällstjänst, att 1 § får följande lydelse: "I brottmål, som prövas av Uppsala, Linköpings, Helsingborgs, Malmö, Gävle, Karlstads, Bollnäs, Östersunds, Umeå och Haparanda tingsrätt och vid högre rätts prövning av sådant mål, gäller bestämmelserna i 2 §",

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om andra åtgärder för att komma till rätta med brottsligheten,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om önskvärdheten att även ungdomar i åldern 15–17 år skall kunna ådömas skyddstillsyn med föreskrift om samhällstjänst även om förutsättningar att ådöma fängelse saknas,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om värdet av att även andra arbetstillfällen än de som erbjuds av de ideella organisationerna utnyttjas under försöksverksamheten,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att tillräckliga medel ställs till försöksverksamhetens förfogande.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheten att utforma samhällstjänst som en fristående påföljd.

Mot. 1989/90
Ju10

Stockholm den 27 oktober 1989

Bertil Fiskesjö (c)

Martin Olsson (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Birger Andersson (c)

Hugo Andersson (c)

Kjell Ericsson (c)

Ingvar Karlsson (c)
i Bengtsfors

Bengt Kindbom (c)

Stina Eliasson (c)

Anders Svärd (c)

Rosa Östh (c)

Karin Starrin (c)

Gunilla André (c)

